

M A G Y A R
K U R I R

M D C C C X I - d i k
E S Z T E N D Ö R E .

Dr. Decsy Sámuel

és

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pántzél Dániel

által.

II. Fertály Esztendő.

Bétsben, 1811.

Nyomtatott Nemes Haykul Antal
betűivel.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nro. 27.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden Aprilis 2-ik napján, 1811-ik
esztendőben.

B é t s

Felséges Urunk, igen szeretett leányának a' Fels. Frantzia Császárnénak szerentséssen végbe ment szüléséről tudóssítatván, a' múlt szerdán, úgymint a' múlt Mártzius 27-ik napján, esteli hetedfél órakor, az udvarnál nagy gálát rendelni méltóztatott, mellyenn sok fő rangú és méltóságú személyek voltak jelen. Hogy ezen szerentsés történeten, tudniillik a' Fr. Császári Korona herczeg születésénn való örömben a' Bécsi Publikum is részt vehessen, méltóztatott Eő Csász. 's Apostoli Királyi Felsége olly rendelést tétetni, hogy a' közelebb múlt vasárnapon, mindenbelső és külső városbéli teatromokban mindennek, a' kinek tettett, szabad bemenetel engedtetett. —

A' Mártzius 22-ik és 23-ik napjain ide érkezett kurirok olly örvendetes hirt hoztak ide Eő Csász. 's Apostoli Királyi Felségének, hogy mind a' Fels. Császárné, mind a' született Fr. Császári hercegegetske kivánt egészségben légyenek. — Erre az örvendetes hirre egy Német Országi Tudós illy Chronosticont irt:

eCCe prInCeps roMae aD Vota eVropae.

A' *Journal de l'Empire* tizimü Párisi Zsurnál közelgetvén a' Fels. Frantzia Császárné szülésének napja, illy megtartásra méltó jegyzést adott ki: Tudva vagyon, *úgymond*, hogy az elfelejtetetlen Császárné *Mária Therézia*, 1742-ik esztendőben, a' maga első szülött fiát és örökösét *II. Jósefet* 1742-ik esztendőben, igen szoros környülállások közzé lévén tétetve, a' Posonyi Ország Gyüllésenn ölébe vevén, hiv Magyarjainak mutogatta, 's tollök segítséget kért és nyert is. Közelget az a' szempillantat, mellyben néhai *Mária Therézia* unokaleánya, a' mi imadásra méltó Császárnénk is olly szerentsés fog lenni, az Ország reménységet, 20 különböző nemzeteknek foglaló kötelét, a' Szüz Mária templomában a' minden népeknek Istene eleibe viheti. Maga a' Frantzia Császárné is gyakorta mondotta, hogy ezt a' napot életének leg szerentsébbb napjának fogja tartani. —

Eő Csász. és Ap. Királyi Felsége a' B. Zach linea regementjének érdemes Kapitányt *Hausenbluse Ferontz Károlyt* 30 esztendőig való hiv hadi szolgálatjára nézve mind két nemen lévő maradékival egyetemben *Ehrenhelms* predicatummal, Austriai örökös birodalmaiban nemességre emelni, és az ez erant költ Cs. Kir. petsétes le-

velet nékie minden taksa fizetés nélkül kiadatni méltóztatott kegyelmessen.

Magyar Ország.

A' Felséges Császárnak és Ap. Királynak a' bankóczéduláknak megkevesítetéseket erányozó, és a' múlt Mártzius 15-ik napján kiadott, és Sopron Sz. K. Városban is közönségessé tétetett kegyelmes Patensének mindjárt akkor az a' jó következése lön, hogy az elrejtve tartott rézpénz mingyárt folyamatba ment, és valamint a' piatzonkon, úgy az áruló boltokban is nem papiros, hanem réz pénzelt fizettek a' vásárlók, és mind a' portékáknak, mind az eleségnek árra alább szállott.

A' múlt 1810-ik esztendőben, a' Kir. privilegiált hajós Társaságnak költségénn a' Bács Vármegyei Ferentz nevet viselő Canalisban, egy milliom háromszáz tizennyólcz ezer; kétszáz nyóltzvan hét és $\frac{1}{2}$ mázsa különbkülönbféle élet; 4985 $\frac{1}{2}$ átalag bor, 301,554 $\frac{1}{2}$ mázsa só; 11,792 $\frac{1}{2}$ mázsa réz és ezüst értz; 265,803 $\frac{1}{2}$ mázsa fa; 102,313 mázsa liszt, dohány, mész, bőr és gubats; mind öszve egy milliom 584,477 $\frac{1}{2}$ mázsa, 698 hajókon vitetett által, és 367 üres hajók mentenek által.

A' Zemlini, vagy Zimonyi tudósítások szerint az Orosz és Török hadi seregek közt való ellenségeskedés már elkezdődött. Tudniillik a' múlt Februárius hólnap közepén, a' még most is Somlyanba kvartirozó nagy Vezér, a' kormánya alatt lévő ármádiának egy részét, melly többire Asiai truppokból állott, Filippopolyba küldötte, olly parantsolat mellett, hogy az Orosz hadi népet téli kvártelyában támadja meg. De ezek,

tudnillik az Oroszok jókor tudósítván az ellen-
ségnek szándékáról, a' Török hadi seregeknek
előjáró 15,000 főből álló népet nagy erővel, és
sok ágyúkkal meg támadták. A' Törökök ugyan
elég vitézi módon viselték magokat, végtére mind-
azáltal kéntelenek voltak sok holtaknak és sebbe-
esteknek hátrahagyásokkal magokat vissza húz-
ni. A' meg győzöttettek közzül 3000 embert fog-
tak el, 16 ágyút, és sok táborigeszközt nyer-
tek a' győzedelmesek. — Az elfogatott Muzul-
mannok közt egynéhány Basák is vannak. —
Ez a' tsata *Loftza* környékénn, Filippopolis nap-
nyugoti része felé esett meg.

Frantzia Birodalom.

A' Párisi Császári Menagerie, az az, ritka
Állatok gyűjteménye egy igen ritka és különös
hal nemével gazdagított meg nem regiben,
mellyet az északi tengerben, a' Norvégiai partok
mellett fogtak a' halászok. Ennek a' hálnak hosz-
za három lábni, és tengeri tigrisnek nevezetik.
Elevénen vitetett Párisba, apró halakkal él, az
urát esméri, szavát fogadja, és parantsolatjára
a' vizből ki megyen. Ama hires természet vizsgáló
tudós Frantzia *Buffon* ezt a' hal nemét, természeti
historiájának 26-ik darabjában vólta képen le írja.

A' Frantzia Monitör azt jegyzi meg, hogy
a' belső dolgokra ügyelő minister a' Frantzia
Császár parantsolatja szerént annyira meg szapo-
ritotta Frantzia Országban a' Spányol faj juho-
kát, hogy most már 37 milliomra megyen azok-
nak számok, hogy 32 milliomnak közönséges, öt
milliomnak finom gyapja van. — Ez a' 37 milliom
darab juh 120,000 milliom font gyapjat ad eszten-

dönként, mellyből a' mosás után is 60 milliomm font marad meg. — Ennekelötte 12 milliomm font finom gyapjú vitetett Spanyol és Német Országokból Frantzia Országba, melly 57 milliomm Frankba került esztendőnként, melly summa, ha elegendő Spanyol juhok és kosok lesznek Frantzia Országban, az Országban fog maradni — A' Spanyol juhoknak megszerzésekre, e' most folyó esztendőre 600,000 frankot rendelt a' Kormányshék. Kiváltképen a' *Merinos* névű Spanyol juhokat és kosokat kivánnya szaporitatni, mellyeknél nevezetesebbek egész Spanyol Országban nemtartatnak.

A' Frantzia ifjú Császárné erköltsi tulajdonságait következendő módon festik le a' Párisi közönséges újság levelek: Nem lehet, úgymond, tsudálni, hogy a' Frantziák olly nagy szeretettel, és szives hajlandósággal viseltetnek ahoz, a' kit úgy néznek mint a' békesség zalogát, és a' ki mingyárt az első esztendőben az ő bizodalmodkat bé tellyesítette. Ez a' Fejedelem asszony 19 esztendős korában ült bé e' világnak első Királyi székébe, mellyben azokat az együgyű erköltsöket, mellyek az illy nagy születésű, 's fő rangu személyeknek leg nagyobb díszekre szolgál, úgymint a' szemérmetességet, alázatosságot, jótételre való hajlandóságot, érdemeivel való nem ditselkedést megtartotta. Ezek a' meg betsülhetetlen tulajdonságok, mellyek örökség gyanánt szállottak reá, annál kedvesebbé tették: a' Frantziáknak szemek előtt, mivel azokat maga kellemességével, nyájasságával, a' tudományokban 's szép mesterségekben való jó izlésével, és ahoz a' monarkához való szeretetével, a' kit az egész világ tsudál, öszve káptsolta s. a. t.

Garnerin igen híres Párisi levegőbe hajókazó az ifjú Császárné születésének napján eligyekezett utazni, hogy a' Frantzia Birodalomnak leg-távolabb lévő részeiben is tudtára adhassa azon szivszakadva várt történetet.

Spanyol Ország.

I. Josef Napoleon Király egy 10 személyből álló Commissiot nevezvén ki, arra ezeket bizta: 1) hogy az ifjuság nevelésére, és a' közönséges iskolákra nézve készítsen egy jó planumot. 2) talállyon eszközöket arra, mi módon lehessen azokat jó móddal felállítani. — A' Spanyol Országgi szerzetes Rendeknek meg parantsoltatott, hogy gyónást hallani különbön ne mérészellyenek, hanem ha azon egyházi hivatalt tovább is gyakorlani kívánván, a' Püspököktől jó magok viseletekről és arra való alkalmas vóltokról tanúbizony-ság levelet vesznek, melly ha kifogás nélkül való leszen, mind predikálhatnak, mind gyónást tarthatnak.

A' Madritti 1-ső Mártziusi tudósítasok azt tartják, hogy a' *Velasko* kormánya alatt vólt insurgens ármádia minden fegyverével és tábori bagazsiájával egyetemben *Lorge* Frantzia Generálnak meg hódolt, hogy mind a' tiszttek, mind a' köz emberek a' *Jósef Napoleon* Király hivségére eskütetek, és azt kívánták, hogy engedődjön meg nékiek a' Király zászlója alatt szolgálni.

A' múlt Februárius 9-ik napján a' Segoviai katona őrizetnek egy tsapatja *Tilly* Generál vezérlése alatt Madronába és Abadesbe marsirozott az ott lévő haramjának megtámadásokra, és

széllyel verettetésekre. Szerentsessen végbe is vitte a' reá bízott dolgot, és 20 embert, 25 lovat elfogott. — Azon tsapat, Febr. 12-ikén más insurgens seregeket is széllyel vert.

Nagy Britannia.

A' Londoni 8-ik Mártziusi tudósítások szerint a' Portugallia Országban lévő Anglus hadi seregék minden héten háromszor bé sózott húst enni kéntelenítettnek, kevés vágni való marha vitetvén oda Afrikából; ellenben lisztjek bőven van, mellyet északi Amérikábol hordának Liszbonába. — Az ezen város előtt lévő Torres Vedrasi erős lineákat meg nem támadhattják a' Franzziák addig, mig nehéz vagy ostromló ágyúik oda nem vitetnek, ezeket pedig, igen rosszak lévén Portugalliában az utak a' hosszas essözések miatt, hamarjában oda vinni nem lehet.

A' mint ennekelötte a' Kurirban meg írtuk, Peru tartományiak Quito névű városában az ott lévő Spanyol örző sereg 4000 lakosokat, minden nem és kor különbség nélkül, tudniüllik, férfiakat, asszonyokat, és gyermekeket is vagdaltazért, mivel azok az anya országtól el szakadni 's magokat szabadakká, és mástól nem függökké tenni kívánták; melly szörnyű történet nemcsak meg nem szelidítette, sőt inkább fejlette meg mégisette az oda való insurgenseket. Sok olly kemény hirdetmények forognak a' Spanyol Amérikában, mellyekben a' honnyi születésű lakosok a' fegyver fogásra és meg öletett hazafitársaik vérének meg bosszulására unszoltatnak, és mivel az ott lévő Spanyol Országi örző katonaság gyenge lábön áll, és azoktól is sok katonak szöktek

Által az insurgensekhez, könnyen hatalmat ve lehetnek rajtuk, melly miatt kevés pénzt lehet Amerikából a Kádikszi Juntának küldeni ennek utánna.

Sok Anglia Országi Kereskedőknek kérésekre megengedte a' Londoni fő Kormánysház, hogy az Angliai portékának kivitelekre minden megszorítás nélkül valószabadság levelek adattassanak; de a' Frantzia, Hamburgi és Brémai hajóknak semmi portékák nem adatnak. Ennekelőtte azok a' hajók, mellyek szabadság levelek mellett az Angliai kikötőhelyekből ki eveztek, le kellett magokat arra kötelezni, hogy életet fognak vissza vinni, de most ezen lekötélés alól is felszabaditattak.

Hélvétzi Réspublika.

Végtére oly végzést tett a' Graubündeni Canton (deakul Respublika Grisonum) mellyet régtől fogva minden meg világosodott lakosok nagy nyughatatlansággal vártak és óhajtottak. A' pallérozott Európában nem kis hiba volt, hogy a' régi hibás Julianum Kalendáriumot ottan csak azért tartották meg, hogy az ott lakó Protestánsok, nem értvén a' dolgot, a' meg jobbitatott Gregorianum Kalendáriumot, csak azért, hogy annak szerzője Római Pápa volt, megvetették, 's mind ekkorig bé venni nem akártak. — Ennek a' Gregorianum Kalendáriumnak bé vitése oly sok ellenkezőket talált azon Kantonban, hogy egy Predikátort, a' ki annak bé vételéről a' templomban predikállani, 's azt halgatóinak javasolni bátorzkodott, halgatói prédikátori hivataljától meg fosztották. — Végtére csak ugyan diadalmaskodott

a' józan okosság, a' rendeletlenség megszűnt, és az ellenkező gyülekezetek azon rendelkezéseknek, mellyeket a' Kantonbéli nagy Tanács kiadott, engedelmeskedtek.

Elegyes Dolgok.

A' Simploni Osztálynak hegyeiben, melly ennekelötte Vallesianak neveztetett, és különös kis Respublikátska vólt, sok nemes ércz van elrejtve. Ez ugyan tudva vólt már ennekelötte is, de bizonyos politica okokra nézve senki sem kereste azokat. Most pedig, minekutánna ez a' Respublikátska is öszve kaptasoltatott Frantzia Országgal, egy társaság allott öszve, melly Brieg mellett bányákat fog fel állítani, reménysége lévén, hogy ottan sok ezüstöt, ónt és rezeret fognak találni. — *Plattner* híres Lipsiai Professor úr, a' törvényes tudományoknak tanítására, a' Marpurgi Univerzitásba hivattatott meg. — Ennekelötte a' Frantzia és Török Kurirok Német Országon által utaztak Parisba és Konstantzinápolyba, most már rövidebb úton mennek a' Simplon hegyén Bosnián keresztül, és a' portékákat is rövidebb úton, 's kevesebb költséggel lehet azon vinni. — Dánia és Norvégia országok közt újokban mutogattyák magokat az Anglusok hol Anglus, hol más neutralis nemzeteknek vitorlaikat függesztvén hajóikra. — A' Máltai szigetben olly sok Angliai manufactura van, hogy a' leg óltsóbb arron sem veszi meg azokat senki is. — Az Anglus kereskedőknek nem lévén annyi költségek, hogy azokat hazájokba vissza vihessék, mind ott hagyták, 's magok könnyű szerrel haza mentek. — Azon szigetben igen drága és szük az eleség. — Dánia és Své-

tzia Országok egymással abban meg egyeztek, hogy azok a' Svétziai hajók, mellyek Anglia országból Svétziába sőt hordanak, a' Dánusoktól meg ne akadályoztassanak, hanem mind oda mind vissza szabadon mehessenek. — Azok a' Spanyol hadi foglyok, a' kik Straszburg környékén vannak, annak a' nagy canalinak, vagy vizi tsatornának készítésére fordittatnak, melly által a' közép tenger a' Baltikum tengerrel öszve fog kaptsolatni. — Norvégiában, a' Christianiai városi chirurgus meghazutollya azokat a' Svétziai országai Zsurnalistákat, a' kik azt hirtelték vala, hogy a' meg bóldogult Svétziai Korona herczeg Christianiában való lakása alatt is gyakorta kinlódott volna a' görtsben, és azt mondja, hogy mindenkor friss egességben vólt.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

J e l e n t é s.

Az el múlt 1810-ik esztendőnek Junius hónapjában, egy külföldi Universitásról visszajött hazánkfiának egy könyves ládája gyanithatólag Pesten, a' hajóról lett ki rakodáskor eltéveledvén, ha valaki ennek hollétéről valamely jó hirt tudna adni a' Magyar Kurir Iróinak, szivesen kéretik ezen felebaráti szeretetnek tellyesítésére. A' könyves láda vagy Verschlag egy kevéssel hosszab egy réfnél, magassága mintegy fél réf, két végein mogyorófa abrantsok vannak, fekete szinnel Sz. I. veres bleyveissel V. betük vagynak egyik lapján irva, —és a' Bécsi fő Harmintzadon ón petsét üttetett rea. — A' ki ezen dolog felől valami hirt tehet, költségét és fáradságát jó szivel megfizetjük.

D. D. S.